

Yksityinen turvallisuusala poliisin valvovan silmän alla

Aino Gröhn

5/2025

Opinnäytetyö / poliisi (AMK)

Tiivistelmä

TEKIJÄ:	Aino Gröhn
OPINNÄYTETYÖN NIMI:	Yksityinen turvallisuusala poliisin valvovan silmän alla
OPINNÄYTETYÖN MUOTO:	tutkimuksellinen
JULKISUUSASTE:	julkinen
OHJAAJA:	Timo Härmä, Tuukka Oinas
TUTKINTO:	poliisi (AMK)
SIVUMÄÄRÄ:	29
TARKASTUSKUUKAUSI JA -VUOSI:	5/2025
AVAINSANAT:	yksityinen turvallisuusala, voimankäyttö, järjestyksenvalvoja, vartija, pahoinpitely, poliisin ennalta estävät keinot

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan poliisin keinoja ennalta estää järjestyksenvalvojen ja vartioiden työajallaan tekemiä rikoksia. Suomessa yksityinen turvallisuusala toimii poliisin valvovan silmän alla ja yksittäiset väärinkäytötapaukset ovat herättäneet yhteiskunnallista keskustelua alan valvonnan riittävydestä.

Tutkimus on rajattu koskemaan ainoastaan poliisin käytössä oleviin keinoihin valvoa yksityistä turvallisuusalaa ja sitä kautta ennaltaehkäisyn keinoihin. Eryistä huomiota kiinnitetään tilanteisiin, joissa voimakeinojen käyttö on ylittänyt lain asettaman sallitun rajan ja täten täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Tutkimus on laadullinen ja siinä on hyödynnetty tutkimusmenetelminä teemahaastattelua sekä kirjallisuuskatsausta. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentuu muun muassa Sisäministeriön työryhmän loppuraportin (2023) sekä Jyri Paasosen teoksen (2014) pohjalta.

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa konkreettisia kehitysehdotuksia poliisin tekemään valvontatyöhön sekä kertoa jo olemassa olevista valvonnan työkaluista. Opinnäytetyö on suunnattu erityisesti poliisihallintoon, mutta tarjoaa tietoa myös yksityisen turvallisuusalan toimijoille sekä muille aiheesta kiinnostuneille.

Abstract

AUTHOR:	Aino Gröhn
TITLE OF THESIS:	Private security sector under police supervision.
TYPE OF THESIS:	research-based thesis
PUBLICITY:	public
SUPERVISOR:	Timo Härmä, Tuukka Oinas
DEGREE:	Bachelor of Police Services
NUMBER OF PAGES:	29
MONTH AND YEAR OF REVIEW:	5/2025
KEYWORDS:	private security sector, use of force, security officer, guard, abuse, preventive police work

This thesis examines the police's methods of preventing crimes committed by security officers and guards during their working hours. In Finland, the private security sector operates under the supervision of the police, and individual cases of misconduct have sparked public debate regarding the adequacy of supervision in the sector.

The research is limited to the methods of prevention through the means used by the police to monitor the private security sector. Special attention is given to situations where the use of force exceeds legal limits and thus meets the definition of a criminal act.

This is a qualitative research that uses thematic interviews and literature review as research methods. The theoretical framework is based on, among other sources, the Ministry of the Interior's report (2023) and the publication of Jyri Paasonen (2014).

The aim of the thesis is to provide concrete suggestions for improving police oversight of the private security sector and to inform about existing surveillance tools. While the primary target group is the police administration, the findings can also be relevant to the private security professionals and others with an interest in the topic.

Sisällys

1 Johdanto	6
1.1 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus.....	6
1.2 Tutkimuksen rajaus.....	7
2 Teoreettinen viitekehys	7
2.1 Keskeiset käsitteet.....	7
2.2 Yksityisellä turvallisuusalalla ilmenneet rikokset	10
2.3 Poliisin suorittama valvonta	11
2.4 Poliisin toiminta rikosepäilytilanteessa	11
3 Tutkimusmenetelmät.....	12
3.1 Laadullinen ja määrällinen tutkimus	12
3.2 Tiedonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa.....	12
3.3 Saadun tiedon käsittely laadullisessa tutkimuksessa	12
4 Opinnäytetyön tekeminen.....	13
4.1 Sopivan tutkimusmenetelmän ja tiedonkeruumenetelmien valinta	13
4.2 Opinnäytetyössä käytettyjen menetelmien esittely	13
4.2.1 Kirjallisuuskatsaus.....	13
4.2.2 Teemahaastattelut	14
4.3 Teemahaastattelujen toteuttaminen.....	14
4.3.1 Valmistautuminen haastatteluihin	14
4.3.2 Haastatteluiden toteuttaminen.....	15
4.3.3 Litterointi	15
4.3.4 Saadun aineiston analysointi.....	15
4.4 Toteutettu kirjallisuuskatsaus.....	16
5 Tulokset	16
5.1 Kirjallisuuskatsauksen tulokset	16
5.2 Haastatteluiden tulokset	17
5.2.1 Haastateltava 1	17
5.2.2 Haastateltava 2	18
5.2.3 Haastateltava 3	20
5.3 Tulosten yhteenveto ja vertailu	20
6 Johtopäätökset.....	21
6.1 Jatkotoimenpide-ehdotukset.....	22
6.2 Tutkimuksen luotettavuus	22
6.3 Toteutetun opinnäytetyön luotettavuuden arviointi	22
6.4 Reflektointi omasta oppimisesta	23
LÄHTEET.....	24
LIITTEET	26
Liite 1: Teemahaastatteluiden aiherunko.....	26

Liite 2: Helsingin poliisilaitoksen lupapuolen tekemät valvontatoimenpiteet koskien yksityistä turvallisuusalaa vuonna 2024..... 27

Liite 3: Luotettavuuskriteerit 29

1 Johdanto

Yksityinen turvallisuusala toimii poliisin valvonnassa ja poliisi vastaa järjestyksenvalvojien ja vartijoiden lupien myöntämisestä sekä niiden peruuttamisesta tarvittaessa. Muutama vuosi sitten julkiseen keskusteluun nousi muutamien yksityisellä turvallisuusalalla työskennelleiden järjestyksenvalvojien ja vartijoiden työaikana tekemät pahoinpitelyt. Tämä on herättänyt kiivasta keskustelua, jossa on esitetty myös kritiikkiä poliisin tekemää valvontaa kohtaan.

Opinnäytetyön tarkoituksena ei ole leimata järjestyksenvalvoja ja vartijoita – kyseessä on yksitaitapaukset laajan henkilöstömäärän joukossa. Kuitenkin jokainen väärinkäyttö on vakava ja yksikin tapaus on liikaa. Koska poliisi valvoo yksityistä turvallisuusalaa, sillä on merkittävä rooli väärinkäytösten ennaltaehkäisyssä ja niihin puuttumisessa.

Aihe on laaja, joten sen rajaaminen on tärkeää. Koska aiheesta on saatavilla vain vähän tuoreita tutkimuksia, teoreettisen viitekehyksen luominen on keskeisessä roolissa. Opinnäytetyössä keskitytään erityisesti siihen, millaisia keinoja poliisilla on yksityisen turvallisuusalan valvontaan ja rikosten ennaltaehkäisyyn.

Tämä tutkimuksellinen opinnäytetyö on ensisijaisesti suunnattu poliisihallinnolle, mutta se tarjoaa hyödyllistä tietoa myös yksityisen turvallisuusalan toimijoille sekä muille aiheesta kiinnostuneille. Tavoitteena on tuoda esiin konkreettisia keinoja, joista poliisi voisi hyötyä valvoessaan yksityistä turvallisuusalaa. Nämä keinot eivät rajoitu pelkästään lupaprosesseihin, vaan ne koskevat myös kentällä toimivien poliisien käytännön työtä. Tarkoituksena on, että puuttuminen tapauksiin tapahtuisi matalalla kynnyksellä, ennen kuin vakavia ongelmia ehtii syntyä.

Vartijoihin ja järjestyksenvalvojiin kohdistuu vuosittain useita rikosilmoituksia, joista suurin osa ei johda syytteesen, sillä voimakeinojen käyttö on ollut perusteltua. Opinnäytetyössä keskitytään kuitenkin tahallisiin rikoksiin sekä tilanteisiin, joissa voimakeinojen käyttö ylittää sallitun rajan ja täyttää rikoslain (1889/39) 21:5 mukaisen pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

Tutkimus perustuu kirjallisuuskatsaukseen ja haastatteluihin, joten kyseessä on laadullinen tutkimus. Tutkimuksen tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva nykytilanteesta: millä keinoilla poliisi tällä hetkellä voi ennaltaehkäistä väärinkäytöksiä ja rikoksia sekä millaisia uusia keinoja voitaisiin tulevaisuudessa ottaa käyttöön.

Tutkimukseen on anottu tutkimuslupaa Helsingin poliisilaitokselta ja haastateltavat poliisimiehet työskentelevät Helsingin poliisilaitoksella. Haastateltavat ovat opinnäytetyössä anonyymejä, mutta heidän virkanimikkeensä ja työtehtävänsä mainitaan, jotta tiedetään millä tavalla he liittyvät tutkittavana olevaan aiheeseen.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja tarkoitus

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millä keinoilla poliisi voi ennaltaehkäistä järjestyksenvalvojien ja vartijoiden työaikanaan tekemiä rikoksia. Tarkoituksena on kerätä luotettavaa tietoa aiheesta kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien avulla, erityisesti hyödyntämällä teemahaastatteluja ja kirjallisuuskatsausta.

Tutkimuskysymyksenä on: *"Millä keinoilla poliisi voi ennalta estää järjestyksenvalvojen ja vartijoiden työtehtävissään tekemiä väärinkäytöksiä?"* Helsingin poliisilaitos on myöntänyt tutkimusluvan tähän opinnäytteeseen.

1.2 Tutkimuksen rajaus

Tämä opinnäytetyö on rajattu käsittelemään nimenomaan poliisin keinoja ennaltaehkäistä järjestyksenvalvojen ja vartijoiden työaikanaan tekemiä rikoksia. On selvää, että poliisin valvontakei-not yksinään eivät riitä mitenkään estämään näitä rikoksia, mutta niiden merkitys ennaltaehkäisyssä on keskeinen.

Tutkimuksen taustoitus perustuu teoreettiseen viitekehykseen, ja siinä tuodaan esiin esimerkkitapauksia väärinkäytöksistä, eli rikoksista, joihin tässä opinnäytetyössä viitataan. Näitä tapauksia käsitellään kuitenkin ainoastaan rikosnimikkeittäin ilman syvällisempää tapauskohtaista analyysiä. Opinnäytetyö keskittyy yksinomaan järjestyksenvalvojen ja vartijoiden työaikanaan tekemiin rikoksiin, eikä siinä tarkastella laajemmin yksityistä turvallisuusalaa kokonaisuutena.

Opinnäytetyössä tarkastellaan myös järjestyksenvalvojen ja vartijoiden käyttämää julkista valtaa, joka selkeyttää sitä, miksi heitä on väärinkäytösten yhteydessä syytetty usein myös virka-aseman väärinkäytöstä. Työn teoriaosuudessa selvennetään, miksi yksityisellä turvallisuusalalla työskentelevä voi syyllistyä virka-aseman väärinkäyttöön, vaikka hän ei ole valtion virkamies vaan yksityisellä sektorilla toimiva siviilihenkilö.

2 Teoreettinen viitekehys

Tässä kappaleessa hyödynnetään toista valikoitua tiedonkeruumenetelmää, kirjallisuuskatsausta teoreettisen viitekehyksen muodostamiseen. Kappaleessa kuvataan tutkittavana olevaa aihetta, keskeisiä käsitteitä sekä esitellään jo olemassa olevia tutkimuksia ja niiden keskeisempiä tuloksia.

Opinnäytetyössäni olen hyödyntänyt erityisesti Sisäministeriön yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa käsittelevän työryhmän loppuraporttia (2023). Merkittävänä taustalähteenä on toiminut myös Jyri Paasosen teos *Yksityisen turvallisuusalan sääntelyn toimivuus – empiirisiä oikeustutkimuksia yksityisestä turvallisuusalasta* (2014). Näiden lisäksi olen käyttänyt useita muita lähteitä teoreettisen viitekehyksen rakentamisessa, mikä on mahdollistanut aiheen syvällisen tarkastelun eri näkökulmista.

2.1 Keskeiset käsitteet

Tässä kappaleessa käydään läpi tarkemmin opinnäytetyön sisällön kannalta olennaisimmat käsitteet, jotta tutkittavana oleva aihealue tulee ymmärrettävämmäksi. Yksityiseen turvallisuusalaan liittyy paljon käsitteitä, jotka voivat helposti mennä sekaisin.

Yksityinen turvallisuusala

Yksityinen turvallisuusala kattaa useita eri toimintoja, kuten vartioimisliike-, järjestyksenvalvoja- ja turvasuojaustoiminnan. Näiden toimintojen harjoittaminen edellyttää voimassa olevaa turvallisuusalan elinkeinolupaa, jonka myöntää poliisi. Tämä lupa antaa yritykselle oikeuden harjoittaa liiketoimintaa koko Suomen alueella. Yksityisen turvallisuusalan tehtävänä on täydentää viranomaisten työtä ja edistää yleistä turvallisuutta esimerkiksi yrityksissä, tapahtumissa ja julkisilla paikoilla. Toiminta on luvanvaraista, ja sitä säätelevät tarkat lait sekä poliisin valvonta. (Poliisi 2024.)

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista

Yksityisellä turvallisuusalalla on noudatettava lakia yksityisistä turvallisuuspalveluista (2015/1085). Niin vartijoiden kuin järjestyksenvalvojenkin toimivaltuudet perustuvat tähän kyseiseen lakiin. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista säätelee vartioimisliiketoimintaa, järjestyksenvalvontaa ja turvasuojaustoimintaa Suomessa. Laki määrittää muun muassa elinkeinoluvan, työntekijöiden kelpoisuusvaatimukset, koulutuksen sekä poliisin valvontatehtävät alalla. Lain tavoitteena on varmistaa, että yksityiset turvallisuuspalvelut toimivat luotettavasti ja yhteiskunnan turvallisuutta edistäen.

Vartija

Vartija on yksityisen turvallisuusalan ammattilainen, jonka tehtävänä on vartioida omaisuutta, suojata henkilöiden koskemattomuutta ja ehkäistä rikoksia toimeksiannon mukaisella alueella. Hänellä on tietyin laissa määritellyin edellytyksin oikeus kiinniottoon, henkilön poistamiseen alueelta sekä voimakeinojen käyttöön. Vartijan toimivaltuudet ovat voimassa vain sillä alueella kuin vartioimistehtäviä on tarve suorittaa, toimeksiantosopimuksen mukaisella tavalla. (Sisäministeriö 2023.)

Vartijalla on lain määrittelemien edellytyksin oikeus estää henkilön pääsy vartioimisalueelle tai poistaa hänet sieltä. Lisäksi vartija voi ottaa rikosentekijän kiinni ja suorittaa turvallisuustarkastuksen vaarallisten esineiden tai aineiden hallussapidon selvittämiseksi. Tarvittaessa vartijalla on myös oikeus käyttää voimakeinoja lain asettamien ehtojen mukaisesti. (Sisäministeriö 2023.)

Järjestyksenvalvoja

Järjestyksenvalvoja on yksityisellä turvallisuusalalla toimiva ammattilainen, jonka tehtävänä on ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta sekä ennaltaehkäistä rikoksia ja onnettomuuksia toimeksiantosopimukseen kirjatulla, tarkoin määritetyllä alueella. Hänen toimivaltuutensa vaihtelevat tehtävän ja toimialueen mukaan, mutta voivat sisältää oikeuden estää henkilön pääsyn alueelle, poistaa henkilö paikalta, ottaa henkilö kiinni ja suorittaa turvallisuustarkastuksia. Tietyin laissa säädettyin edellytyksin myös järjestyksenvalvojalla on oikeus käyttää voimakeinoja. (Sisäministeriö 2023.)

Voimankäyttö ja voimankäyttövälineet yksityisellä turvallisuusalalla

Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (2015/1085) määrittää tarkasti vartijan sekä järjestyksenvalvojan voimankäyttöoikeudet. Voimankäyttökoulutuksen suorittanut vartija tai järjestyksenvalvoja, joka työskentelee turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa, saa kantaa työtehtävissään tarpeellisia voimankäyttövälineitä. Sen sijaan väliaikaisella vartijalla ei ole tätä

oikeutta. Lisäksi vartijoiden ja järjestyksenvalvojen on suoritettava vuosittain kertauskoulutus voimankäyttövälineiden käyttöön.

Vartijan voimankäyttöoikeus: Lain mukaan:” Jos henkilö koettaa vastarintaa tekemällä välttää pääsyn estämisen, poistamisen, kiinni ottamisen tai turvallisuustarkastuksen suorittamisen taikka pakenee kiinni ottamista, vartijalla on oikeus käyttää sellaisia henkilön pääsyn estämiseksi, poistamiseksi tai kiinni ottamiseksi taikka turvallisuustarkastuksen suorittamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina, kun otetaan huomioon henkilön käyttäytyminen, tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus ja muut olosuhteet.” Vartijalle sallitut voimankäyttövälineet ovat ”ampuma-aselain (1/1998) 2 §:ssä tarkoitettu ampuma-ase ja mainitun lain 11 §:ssä tarkoitettu kaasusumutin, käsiraudat, enintään 70 senttimetriä pitkä patukka ja teleskooppipatukka”.

Järjestyksenvalvojan voimankäyttöoikeus: Lakiin yksityisistä turvallisuuspalveluista (2015/1085) on kirjattu seuraavaa: ”Jos henkilö koettaa vastarintaa tekemällä välttää pääsyn estämisen, paikalta poistamisen, kiinniottamisen, 46 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen tai 47 §:ssä tarkoitetun poistamisen taikka pakenee kiinniottamista, järjestyksenvalvojalla on oikeus käyttää sellaisia henkilön pääsyn estämiseksi, paikalta poistamiseksi tai kiinniottamiseksi taikka tarkastuksen suorittamiseksi tai esineen ja aineen poisottamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina, kun otetaan huomioon henkilön käyttäytyminen, tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus ja muut olosuhteet”.

Järjestyksenvalvojalle sallitut voimankäyttövälineet ovat ”ampuma-aselain 11 §:ssä tarkoitettu kaasusumutin sekä käsiraudat ja enintään 70 senttimetriä pitkä patukka. Turvallisuusalan elinkeinoluvan haltijan palveluksessa olevalla järjestyksenvalvojalla voi olla lisäksi teleskooppipatukka”.

Virka-aseman väärinkäyttö

Virka-aseman väärinkäytöksi voidaan katsoa esimerkiksi sellaista tilannetta, jossa virkamies käyttää väärin asemaansa käskyvallassaan tai välittömässä valvonnassaan olevaan henkilöön nähden, aiheuttaakseen toiselle haittaa tai vahinkoa (RL 40:7).

Rikoslain (1889/39) 40:7 säädetään virka-aseman väärinkäytöstä. Rikoslain 40:12 pykälässä, eli soveltamisalasäännöksissä on mainittu, että virkamiehiä koskevia säännöksiä sovelletaan myös henkilöön, joka käyttää julkista valtaa. Eli järjestyksenvalvojat ja vartijat rinnastetaan tietyissä tilanteissa virkamiehiin, kun he ovat toimeksiannossa, jossa käyttävät julkista valtaa. Järjestyksenvalvoja tai vartija voi syyllistyä virka-aseman väärinkäyttöön, jos hän käyttää toimivaltuuksiaan lainvastaisesti, esimerkiksi ylittää voimankäyttöoikeutensa tai toimii muuten epäasiallisesti työtehtävässään.

Lakitoimisto KPF on kirjoittanut artikkelin vuonna 2018: ”Milloin järjestyksenvalvoja voidaan tuomita virkarikoksesta?”, jossa on avattu hyvin tilanteita, milloin eri rikosnimikkeet voisi tulla kyseeseen. Artikkelissa otettiin kantaa siihen, että jos järjestyksenvalvoja rikkoo tai ylittää omia velvollisuuksiaan käyttäessään julkista valtaa niin asiaa lähdetään pohtimaan yleensä pahoinpitelynä tai vapaudenriistona.

Väärinkäytös

Väärinkäytöksellä voidaan tarkoittaa rikollista toimintaa, mutta myös tilanteita, joissa työntekijä toimii vastoin työnantajansa eettisiä periaatteita ja arvoja (Sihvonen 2019). Tyypillistä väärinkäytöksissä on tahallisuus, salaaminen ja luottamusaseman väärinkäyttö (Sultan 2019).

Tiivistetysti tässä opinnäytetyössä väärinkäytöksillä tarkoitetaan järjestyksenvalvojien ja vartijoiden työtehtäviensä aikana tekemiä tekoja, jotka ovat täyttäneet rikoslain (1889/39) 21:5 mukaisen pahoinpitelyn tunnusmerkistön ja mahdollisesti myös virka-aseman väärinkäytön (40:7) ja virkavelvollisuuden rikkomisen (40:9) tunnusmerkistöt.

2.2 Yksityisellä turvallisuusalalla ilmenneet rikokset

Tässä kappaleessa pyritään avaamaan rikoksia, joihin osa järjestyksenvalvoista ja vartijoista yksityisellä turvallisuusalalla on syylistyneet tai mistä heitä on epäilty. Nämä tarkastelussa olevat teot tulivat julkiseen keskusteluun loppuvuodesta 2023 kun suurelle yleisölle selvisi laajat väkivallan teot, joita järjestyksenvalvojat olivat juna-asemilla ja niiden läheisyydessä tehneet. Osassa tapauksista epäilty olivat vieneet uhrejaan pois toimeksiantoalueilta valvontakameroiden katvealueisiin, joissa väkivallanteot olivat tapahtuneet. Muutamissa tapauksissa tapahtumat olivat tallentuneet pahoinpitelyjä toteuttaneiden henkilöiden vartalokameroihin. Poliisi oli esituttinnassa pystynyt selvittämään, että pahoinpitelyt olivat kohdistuneet pääasiassa heikommassa asemassa oleviin henkilöihin kuten päihtyneisiin ihmisiin. Kaikissa tutkituissa pahoinpitelyissä korostui uhrien alistaminen ja nöyryyttäminen. (Ruonakoski 2024.)

Vuosina 2020–2022 pääkaupunkiseudun juna-asemien läheisyydessä tapahtuneissa pahoinpitelyissä oli syytettynä 14 järjestyksenvalvojaa, joista 7 heistä tuomittiin teoista käräjäoikeudessa. Keskiössä oikeudessa oli voimankäytön rajat; milloin voimankäyttö on ollut perusteltua sekä lainmukaista ja milloin se on mennyt rajojen yli, jolloin tekoa katsotaankin rikoslain 21:5 tunnusmerkistön täyttäväksi teoksi. Oikeudessa käsiteltiin perusmuotoisten pahoinpitelyjen lisäksi myös nimikkeitä laitton uhkaus, törkeä pahoinpitely, väärä ilmianto, huumausainerikos ja vaarallisen esiinmen hallussapito. Oikeudessa päädyttiin hylkäämään syytteet virkarikoksista, koska todettiin, että lainsäädäntö sen osalta ei ollut tarpeeksi selkeä. (Ruonakoski 2024.)

Jo vuonna 2021 Yle on julkaissut artikkelin nimeltä: ”Kuka valvoo valvojia?”, jossa tuotiin ilmi useita tapauksia, joissa järjestyksenvalvoja tai vartijoina oli epäilty rikoksesta. Ylen selvityksen mukaan monessa tapauksissa oli korostunut yksi sama asia, ylireagointi. Artikkelissa kerrotaan, että poliisin valvonta ei ole kaikissa tapauksissa ollut tarpeeksi riittävää vaan myös pahoinpitelytuomioiden jälkeen henkilö on voinut jatkaa työtehtävissään normaalisti, ilman että hänen lupansa on peruutettu.

Julkiseen keskusteluun nousi myös naisen kuolema kiinniottotilanteessa kauppakeskus Iso-Omenassa tammikuussa 2023, jossa vartijoiden toimintaa arvosteltiin julkisuudessa. Käräjäoikeus päätyi hylkäämään vartijoihin kohdistuneet syytteet, koska syy-yhteyttä vartijoiden toiminnalla ja naisen kuolemalla ei voitu todeta. Käräjäoikeuden antama tuomio ei ole vielä lainvoimainen. (Rantasalo 2024.)

Ilta-Sanomat tekivät vuonna 2023 selvityksen järjestyksenvalvoja- sekä vartijalupien haltijoista sekä rikoksista, joista henkilöitä syytettiin. Rikosasiassa vastaajana oleminen ei tarkoita sitä, että olisi rikosta tehnyt. Järjestyksenvalvojien sekä vartijoiden toiminnasta valitetaan verrattain usein, vaikka toiminta olisi ollut täysin toimivallan mukaista. Selvityksen mukaan useimmat tilanteista

liittyi nimenomaan voimankäytöllisiin tilanteisiin, jossa voimakeinojen käytön kohteena oleva henkilö on alkuun laittanut vastaan tai ei ole ymmärtänyt tai halunnut ymmärtää järjestyksenvalvojan tai vartijan antamaa käskyä tai kehotusta. (Hujanen 2023.)

Voimakeinojen käyttöä ja niiden tarpeellisuutta suhteessa vastarintaan lähdetään selvittämään poliisin tekemässä esitutkinnassa, jos asiassa on kirjattu rikosilmoitus esimerkiksi järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta. Usein poliisi jo paikan päällä katsoo mahdolliset valvontamerentallenteet, jos sellaisia on saatavilla sekä tekee alustavat puhutukset osapuolien kanssa. Viimeistään poliisin tutkija tilaa mahdolliset materiaalit esitutkintamateriaalin osaksi ja suorittaa varsinaiset kuulustelut.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää poliisin nykyisiä toimintamalleja ja valvontakeinoja yksityisen turvallisuusalan suhteen sekä tarkastella kirjallisuuskatsauksen ja haastattelujen avulla mahdollisia keinoja, mitä poliisilla yleisellä tasolla on järjestyksenvalvojen ja vartijoiden työtehtävissään tekemien rikosten ennaltaehkäisyyn.

2.3 Poliisin suorittama valvonta

Poliisi valvoo yksityistä turvallisuusalaa niin kentällä kuin lupavalvonnan muodossa sekä myös rikostutkinnassa, jos epäillään rikosta tapahtuneeksi. Lupavalvonnassa arvioidaan henkilön rehellisyyttä, luotettavuutta sekä sopivuutta kyseiseen työtehtävään. Poliisi peruu vuosittain noin 260–290 järjestyksenvalvoja/vartijalupaa joka vuosi, joko toistaiseksi tai määräajaksi. Lainvoimainen tuomio ei aina automaattisesti tarkoita järjestyksenvalvoja/vartijaluvan perumista vaan poliisi arvioi kokonaisuutta. Jos samalle henkilölle alkaa kertyä useampia lievempiäkin tekemuotoja, kuten lieviä pahoinpitelyitä, voidaan luvan perumista pitää perusteltuna. Vakavimmat rikosepäilyt, kuten epäily syylistymisestä törkeään pahoinpitelyyn tai muuhun vakavaan väkivaltarikokseen voivat olla perusteena luvan peruuttamiselle jo siinä vaiheessa, kun poliisi vasta tutkii näitä rikosepäilyjä. (Hujanen 2023.)

2.4 Poliisin toiminta rikosepäilytilanteessa

Iltasanomien vuonna 2023 tekemän artikkelin: ”Syytteitä joka viikko: IS selvitti millaisista rikoksista järjestyksenvalvoja on epäilty” yhteydessä haastateltu Poliisihallituksen ylitarkastaja Tarja Ranta on maininnut, että poliisi arvioi aina tapauskohtaisesti kokonaisuutta, kun pohditaan lupien perumista. Eli ei ole aina automaatio, että järjestyksenvalvojan tai vartijan lupa peruutetaan, vaikka hän saisikin lainvoimaisen tuomion. On olemassa myös lievempiä rikosnimikkeitä, jotka poliisi voi katsoa olevan liittymättömiä näiden henkilöiden suoriutumiseen työtehtävissään. Ranta muistuttaa samassa artikkelissa, että aina se ei vaadi lainvoimaista tuomiota rikoksesta, että lupa voidaan peruuttaa. Luvanhaltijan on oltava sopiva työtehtäväänsä, sekä rehellinen ja luotettava. Joissain tilanteissa luvanhaltijan elämäntyyli ja käyttäytyminen voivat antaa aiheen poliisille peruuttaa hyväksyntä harjoittaa kyseistä ammattia.

Poliisi voi myös antaa varoituksen, eli pelkkä luvan väliaikainen peruuttaminen tai peruuttaminen ei ole ainoita toimenpidevaihtoehtoja. Kuitenkin tietyissä tilanteissa jo pelkkä rikosepäily, jos se on tarpeeksi vakava, voi johtaa luvan peruuttamiseen. Poliisihallitus ohjaa poliisilaitoksia toimimaan yhdenmukaisesti yksityisen turvallisuusalan valvomisessa. Ohjeistuksessa linjataan muun muassa sopivuuden arviointia sekä lupien peruuttamiseen ja hyväksymiseen liittyviä asioita. (Hujanen 2023.)

3 Tutkimusmenetelmät

Tässä kappaleessa vertaillaan laadullista ja määrällistä tutkimusta keskenään sekä esitellään erilaisia aineistonkeruumenetelmiä, joita voidaan käyttää laadullisen tutkimuksen toteuttamisessa.

3.1 Laadullinen ja määrällinen tutkimus

Laadullinen ja määrällinen tutkimus ovat tutkimusmenetelmiä, joissa suurimpina eroavaisuuksina on tutkittavana olevaan asiaan liittyvä lähestymistapa, aineistonkeruu ja sen analysoiminen. Laadullisessa analyysissä pyritään ymmärtämään syvemmin tutkittavana olevaa ilmiötä, kun taas määrällisessä tutkimuksessa pyritään enemmänkin mittaamaan ja keräämään numeerista tietoa ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen tyypillisiä aineistonkeruumenetelmiä ovat havainnointi, teema-haastattelu sekä sisällönanalyysi, kun taas määrällisessä tutkimuksessa vastaavat aineistonkeruumenetelmät ovat esimerkiksi kyselyt, numeeriset mittarit, tilastot. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään saamaan yksityiskohtaista tietoa esimerkiksi haastattelemalla henkilöitä, jotka tietävät tutkittavana olevasta asiasta, kun taas määrällisessä tutkimuksessa keskitytään enemmän numeerisiin tietoihin ja dataan. (Abbadia 2023.)

3.2 Tiedonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa

Laadullinen tutkimus, eli kvalitatiivinen tutkimus sisältää hyvin erilaisia menetelmiä mitä taas kvantitatiivinen tutkimus sisältää. Laadullisessa tutkimuksessa voidaan hyödyntää erilaisia vuorovaikutukseen perustuvia menetelmiä, kuten yksilö- ja ryhmähaastatteluita, havainnointia sekä myös kirjalliseen aineistoon perustuvia menetelmiä kuten kirjallisuuskatsausta ja asiakirjojen analysointia. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavana olevaa aihetta yksityiskohtaisemmin ja käytetyillä menetelmillä voidaan saada tutkimuskysymykseen liittyen keskenään yhtäläisiä, mutta myös eriäviä tuloksia. (Abbadia 2023.)

3.3 Saadun tiedon käsittely laadullisessa tutkimuksessa

Usein saatua tietoa on paljon ja kaikkea saatua tietoa ei pystytä sellaisenaan hyödyntämään itse tutkimuksessa. Onkin olennaista, että tutkimuksen tekijä jäsentelee saatua tietoa osiin ja pohtii tiedonkeruuvaiheessa, että mikä tieto on olennaista tutkimuksen kannalta. Laadullisessa tutkimuksessa voi olla saatuna tietona esimerkiksi haastattelujen äänitteitä, muistiinpanoja, ajatuskarttoja ja niin edelleen. Äänitetyt tai videoidut haastattelut, usein kirjoitetaan puhtaaksi sillä tarkkuudella, mikä on tutkimuksen kannalta tärkeää. Tätä puhtaaksi kirjoittamisen vaihetta kutsutaan litteroinniksi. Aineistoon siis tutustutaan, sitä jäsennellään ja analysoidaan. Esimerkiksi haastatteluissa ilmenneitä toistuvuuksia voidaan kirjata ylös ja myös teemoitella asioita, joista haastattelut olivat eri mieltä. Sitten taas kirjallisuuskatsauksen avulla saatu aineisto voi joko tukea tai haastaa toisella menetelmällä saatua tietoa. Kaiken tämän jälkeen tutkija pyrkii tulkitsemaan saatua aineistoa valittuihin tutkimuskysymyksiin nähden. (Honkasilta 2024.)

4 Opinnäytetyön tekeminen

Tässä kappaleessa kuvataan tarkemmin vaiheita, joita opinnäytetyön tekemiseen on käytetty. Kappaleissa käydään läpi tutkimuksen kannalta sopiviksi valittuja tiedonkeruumenetelmiä; kirjallisuuskatsausta ja teemahaastattelua. Tämän lisäksi pohditaan myös niiden soveltuvuutta tutkittavan aiheen näkökulmasta.

4.1 Sopivan tutkimusmenetelmän ja tiedonkeruumenetelmien valinta

Opinnäytetyön aiheita pohtiessani mietin samalla myös sopivaa tutkimusmenetelmää. Olin aiemmin tehnyt jo yhden opinnäytetyön vuosia aiemmin, tein silloin laadullisen tutkimuksen ja se tuntui itselle mielekkäältä tutkimusmenetelmältä. Pidin siitä, että sai luotua teoriapohjaa ensin kirjallisuuden ja saatavilla olevan aineiston perusteella ja myöhemmin tehdyt haastattelut antoivat kirjallisuuskatsauksen avulla saadulle tiedolle vahvistusta ja myös uusia näkökulmia.

Kun päätin tämän opinnäytetyön aiheen, oli luontevaa tehdä myös tästä tutkimuksesta laadullinen. En löytänyt juurikaan aiempia tutkimuksia juuri poliisin näkökulmasta, enkä löytänyt yhtään AMK-opinnäytetyötä aiheesta. Minusta tuntui, että myös siitä syystä laadullisen tutkimusmenetelmään kuuluvat tiedonkeruumenetelmät sopivat tutkittavana olevaan aiheeseen paremmin kuin määrällisen tutkimuksen.

Valitsin tiedonkeruumenetelmiksi tähän opinnäytetyöhön kirjallisuuskatsauksen sekä haastattelun, tarkemmin sanottuna teemahaastattelun.

Kirjallisuuskatsaus luo tärkeää teoreettista viitekehystä, kun lähdetään tutkimaan aihetta, josta ei juurikaan löydy ennalta kirjallisuutta tai aiempia tutkimuksia (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2019). Koin tärkeäksi, että saan avattua käytettävät termit myös oikein heti opinnäytetyön alussa, jotta teoriapohja muotoutuisi myös lukijalle selkeäksi kokonaisuudeksi.

Teemahaastattelu valikoitui siksi, koska se oli jo entuudestaan tuttu menetelmä ja olin aiemmin todennut sen toimivaksi juuri silloin kun halutaan saada tietoa tietyistä teemoista, joiden pohjalta keskustelua lähdetään haastateltavien kanssa rakentamaan. Päivi Hannila ja Päivi Kyngäs kuvaavat opinnäytetyönsä ”Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa” (2008), että teemahaastattelu soveltuu hyvin tutkimusmenetelmäksi, kun tutkittavasta aiheesta ei tiedetä paljoa, eikä tiedetä minkälaisia vastauksia haastatteluissa tullaan saamaan. Heidän mukaansa teemahaastattelu sopii hyvin tutkimukseen, jossa halutaan saada haastateltavan ääntä kuuluviin ja kuulla haastateltavien omia kokemuksia tutkittavaan aiheeseen nähden.

4.2 Opinnäytetyössä käytettyjen menetelmien esittely

4.2.1 Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsausta voidaan hyödyntää kaikenlaisissa opinnäytetöissä luomaan teoreettista viitekehystä tutkittavana olevasta aiheesta. Teoreettiseen viitekehykseen kuuluu olennaisesti opinnäytetyön keskeiset käsitteet sekä kartoittaminen siitä, mitä olemassa olevaa tietoa on jo valmiiksi löydettävissä tutkittavasta aiheesta. Kirjallisuuskatsauksen avulla voidaan tarkastella

sitä, mistä näkökulmasta aihetta on aiemmin tutkittu ja mitä menetelmiä muissa tutkimuksissa on käytetty. Kirjallisuuskatsaus antaa siis suuntaa myös siihen, millä muilla menetelmillä mahdollisesti on järkevää hankkia tietoa tukemaan jo saatua informaatiota. Joissain opinnäytetöissä sitä käytetään myös ainoana menetelmänä. (Kunnela, 2023.)

Kirjallisuuskatsauksia on kolmenlaisia:

1. määrällinen- ja laadullinen meta-analyysi
2. systemaattiset kirjallisuuskatsaukset
3. kuvailevat kirjallisuuskatsaukset.

AMK-tasoisissa opinnäytetöissä kuvaileva kirjallisuuskatsaus toimii hyvin teoreettisen viitekehyksen muodostamisessa sekä käsitteellisen taustan luomisessa. (Kunnela 2023.) Juuri tätä kirjallisuuskatsauksen muotoa hyödynsin itse opinnäytetyössäni.

4.2.2 Teemahaastattelut

Haastattelu on tärkeä tiedonkeruumenetelmä laadullisessa tutkimuksessa. Haastatteluja on erilaisia: avoimia- sekä teemahaastatteluja. Teemahaastattelu, eli niin sanottu puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, on tiedonkeruumenetelmä, jossa keskusteltavat teemat perustuvat tutkijan tutkimaan aiheeseen. Teemahaastattelussa keskeistä on vuorovaikutus haastattelijan ja haastateltavan välillä. Haastateltavalle annetaan mahdollisuus kertoa kysyttävistä asioista omin sanoin. Teemahaastattelun vahvuutena on se, että haastattelija voi esittää jatkokysymyksiä haastateltavan vastausten perusteella. Teemoittelu on tehty täten tarpeeksi väljäksi, että keskustelu voi ohjautua myös syvemmälle johonkin tiettyyn aiheeseen, vaikka haastattelija ei olisi sitä aiemmin osannut suunnitellakaan. On kuitenkin huomioitava, että menetelmä ei ole spontaani keskustelu tai pelkästään haastateltavan ajatuksenvirtaa vaan haastattelu noudattaa etukäteen luotua suunnitelmaa ja haastattelurunkoa. Onkin olennaista, että haastattelija ei ole itse liikaa äänessä vaan antaa haastateltaville tilaa ja kuuntelee aktiivisesti heidän vastauksiaan. (Kylmä ja Palonen 2022, 281, 287–288.)

Hyödynsin tässä opinnäytteessä puolistrukturoitua teemahaastattelua.

4.3 Teemahaastattelujen toteuttaminen

Tässä osiossa käydään läpi opinnäytetyöhön hyödynnettyä teemahaastattelua kokonaisuudessaan. Haastatteluprosessi koostuu neljästä eri osiosta; haastatteluihin valmistautuminen, haastatteluiden toteuttaminen, litterointi sekä saadun aineiston analysointi.

4.3.1 Valmistautuminen haastatteluihin

Teemahaastattelujen toteuttaminen vaatii huolellista aiheeseen perehtymistä, joten ennen kuin pystyin aloittamaan haastattelurunkojen tekemistä luin aiheesta mahdollisimman paljon avoimista lähteistä.

Haastateltavat valikoituivat työtehtävänsä perusteella Helsingin poliisilaitoksen sisältä. Haastateltavia oli yhteensä kolme henkilöä, kaksi lupapuolelta ja yksi kentän puolelta

valvontatoiminnosta. Luonnostelin kysymyspatteristoa teema-alueiden sisälle ja kun ne olivat valmiit, aloitin valmistautumisen itse haastatteluprosessiin.

Valmistautuminen haastatteluprosessiin piti sisällään haastateltavien kontaktoinnin, yhteisen ajan määrittämisen sekä haastattelurungon lähettämisen haastateltaville etukäteen (liite 1). Haastateltavat saivat myös luettavakseen etukäteen tutkimussuunnitelman sekä Helsingin poliisilaitoksen myöntämän tutkimusluvan.

4.3.2 Haastatteluiden toteuttaminen

Kaikki haastattelut toteutettiin Helsingin poliisilaitoksen tiloissa kasvokkain. Haastatteluprosessi meni itsessään sujuvasti, aikataulut sopivat yhteen ja haastattelut saatiin toteutettua ilman suurta vaivaa haastateltaville poliiseille heidän työajallaan.

Haastatteluiden tavoitteena oli saada vastaus tutkimuskysymykseen, eli siihen, että miten poliisin keinoin voitaisiin ennalta estää järjestyksenvallvojen ja vartijoiden työajallaan tekemiä rikoksia. Haastattelut toimivat myös erinomaisena viitekehysten luojana sekä kirjallisuuskatsauksen tukena. Aihetta oli helpompi ymmärtää, kun pääsi juttelemaan asiantuntevien ammattilaisten kanssa.

Haastatteluiden alussa haastateltaville korostettiin, että he ovat anonyymejä tässä tutkimuksessa, ainoastaan virka-asema ja työtehtävä tulee ilmi. Kysyin myös lupaa nauhoittaa keskustelut, jotta minun olisi helpompi litteroida haastattelut ja analysoida litteroitua tekstiä myöhemmin.

Haastateltava 2 ja 3 työskentelevät samojen aiheiden parissa, joten toteutimme haastattelun siten, että haastattelin heitä samanaikaisesti. Se kävi heille varsin hyvin, koska säästivät siinä myös omaa työaikaansa ja pystyivät myös keskenään vaihtamaan ajatuksia tutkittavana olevasta aiheesta samalla.

4.3.3 Litterointi

Tehdyt haastattelut äänitettiin ja ääninauhatallennemateriaalia kertyi yhteensä 74 minuuttia. En halunnut tietoturvasyistä käyttää näihin mitään purku/analysointiohjelmia, koska keskustelut on käyty luottamuksella ja nauhoitteissa oli myös luottamuksellista keskustelua mitä ohessa kävimme. Tästä syystä päädyin poimimaan vaan olennaisimmat kohdat, eli vastaukset kysymyksiin yleiskielellä litteroiden. En litteroinut kaikkea saatua materiaalia sanasta sanaan vaan ainoastaan tärkeimmät pointit.

Oli tärkeää purkaa saatu aineisto heti haastatteluiden jälkeen tekstiksi, kun keskustelu on vielä omassa muistissa myös kirkkaana. Litteroinnin tuloksena oli 3 Word-dokumenttia, jotka poistin sen jälkeen, kun olin saanut tulokset kirjattua varsinaiseen opinnäytetyöhön.

Haastateltavien kanssa sovin, että poistan ääninauhat välittömästi niiden litteroinnin jälkeen. Näin tein heti kun olin saanut purettua haastattelut ja saanut analysoitua tulokset niiden perusteella.

4.3.4 Saadun aineiston analysointi

Analysointivaiheessa olennaista on saadun aineiston jakaminen omiin lokeroihinsa. Teemahaastattelun rungon toteuttaminen järkevästi auttaa myös tässä asiassa, kun saatua aineistoa

lähdetään purkamaan. Eri teemoja, joita haastateltavien kanssa on käyty läpi, voidaan esimerkiksi värittää jollain värillä ja käyttää taulukointia tai muuta vastaavaa metodia.

4.4 Toteutettu kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksen tekemiseen käytin Sisäministeriön työryhmän loppuraporttia (2023), eri kirjallisuus- ja verkkolähteitä sekä ajantasaista lainsäädäntöä. Kirjallisuuskatsauksen ideana oli löytää avoimien lähteiden kautta vastauksia valittuun tutkimuskysymykseen, eli siihen miten poliisin keinoin voitaisiin ennalta estää yksityisellä turvallisuusalalla esiintyviä rikoksia. Kirjallisuuskatsaus osoittautui opinnäytetyöprosessin kannalta erittäin tärkeäksi menetelmäksi. Erilaisten ajatuskarttojen avulla suurta aineistoa pystyi jäsentelemään järkeväksi ja sieltä poimia olennaisimmat kohdat, joissa oli mainittu nimenomaan poliisin keinot toimia ennalta estävästi. Kirjallisuuskatsauksen avulla muodostui opinnäytetyön teoreettinen viitekehys sekä sen avulla pystyi peilaamaan haastatteluissa saatuja tuloksia.

Kirjallisuuskatsauksen tueksi tutkittavasta aiheesta on keskusteltu myös Chatgpt:n kanssa, uusien näkökulmien löytämiseksi. Saadut näkökulmat on tarkistettu virallisista lähteistä ja tekoälyn hyödyntämisessä ollaan oltu lähdekriittisiä.

5 Tulokset

Tässä kappaleessa esitellään tiedonkeruumenetelmien perusteella saatuja tuloksia.

5.1 Kirjallisuuskatsauksen tulokset

Sisäministeriön työryhmän vuonna 2023 julkaistussa raportissa: ”Yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittäneen työryhmän loppuraportti” mainitaan suositukset-osi-ossa, että tavoitteena on kehittää ja yhdenmukaistaa poliisilaitosten valvontakäytäntöjä. Rikoksesta epäiltyjen henkilöiden kohdalla esitutkinnassa tulisi aina selvittää onko henkilöllä yksityisen turvallisuusalan lupia, joihin epäilyllä rikoksella voi olla jotakin vaikutusta. Tällä varmistetaan, että peruuttamisharkinta tehdään aina kun siihen on aihetta. Työryhmä on pohtinut loppuraporttissaan, että tämän toteutumista voitaisiin varmentaa teknisesti siten, että tietojärjestelmä ei päästäisi eteenpäin ennen kuin tämä lupa asia olisi varmistettu ja kirjattu onko henkilöllä voimassa olevia lupia vai ei.

Sisäministeriön työryhmän loppuraportissa (2023) korostetaan sitä, että jatkossa tulisi entistä enemmän vahvistaa yhteistyötä yksityisen turvallisuusalan toimijoiden sekä poliisilaitosten välillä paikallisesti. Nämä yhteistyön muodot voisivat olla vapaamuotoisia. Tällä keinoin voidaan viivytyksettä saada yksityisen turvallisuusalan elinkeinoluovan harjoittajalle tieto siitä, että jos heidän työntekijänsä lupa peruutetaan. Tällöin ei käy niin, että henkilö jatkaisi edelleen työtehtävissään, vaikka hänen lupansa on poliisilla peruutusprosessissa.

Sisäministeriön loppuraportissa (2023) toivotaan myös arviointia poliisin vasteaikojen lyhentämiseksi tilanteissa, joissa vartija tai järjestyksenvalvoja joutuu odottamaan poliisin saapumista pitkiäkin aikoja kiinniottamansa henkilön kanssa. Työryhmä on arvioinut, että pitkät odotteluajat

voivat lisätä tilanteen eskaloitumista ja olisi myös molempien osapuolten kannalta hyvä, että kiinniotettu luovutettaisiin poliisille mahdollisimman nopeasti.

Sisäministeriön työryhmä mainitsee loppuraportissaan (2023), että poliisin tekemien toimipaikkatarkastusten lisääminen ei ole tarkoituksella mainittu suosituksissa, enemmänkin he näkivät, että valvontaa olisi kohdennettava alueille, joissa vartijat ja järjestyksenvalvojat toimivat. Tältä osin loppuraportissa viitataan siihen, että poliisi jalkautuisi enemmän esimerkiksi yleisötapahtumiin ja julkisiin paikkoihin. Loppuraportissa mainitaan myös siitä, että yksityisten vartioimisliikkeiden omavalvonta tulisi säätää lakisääteisesti tietyille tasolle. Myös poliisille olisi tällöin helpompaa tarkistaa näitä suunnitelmia, jotka on tehty samalla tavalla.

5.2 Haastatteluiden tulokset

Tässä kappaleessa esittelen haastateltavat sekä haastatteluiden tulokset.

Ensimmäinen haastateltava on ylikonstaapeli, joka toimii Helsingin poliisilaitoksen kenttätoiminnassa valvontaryhmän vararyhmänjohtajana. Hänellä on ajankohtaista ja käytännönläheistä tietoa yksityisen turvallisuusalan valvonnasta kenttätöiden yhteydessä. Hänellä on myös kattava tietämys yksityisestä turvallisuusalasta vuosien varrelta. Jatkossa viitataan häneen nimellä Haastateltava 1.

Haastateltavat 2 ja 3 työskentelevät Helsingin poliisilaitoksella, keskittyen muun muassa järjestyksenvalvojien ja vartijoiden lupaprosesseihin. Molemmat ovat ylikonstaapeleja, joilla on pitkä kokemus liittyen lupapuoleen Poliisissa. Haastateltava 2:lla on pitkä tausta yksityisellä turvallisuusalalla lähinnä esimiestehtävissä ennen poliisiuraansa. Hän on työskennellyt viimeiset 7 vuotta lupapuolella valvoen yksityistä turvallisuusalaa. Myös haastateltava 3 on työskennellyt 7 vuotta Helsingin poliisilaitoksen lupapuolella. Hän työskentelee pääsääntöisesti aselupien parissa, mutta osallistuu myös yksityisen turvallisuusalan valvontaan. Haastateltava 3:n liittymäpinta yksityisen turvallisuusalan valvontaan on enemmän jalkautumisen ja valvontaiskujen muodossa.

Haastateltava 2 ja 3 työskentelevät tiiviisti yhdessä, jolloin oli luontevaa haastatella heitä samanaikaisesti.

5.2.1 Haastateltava 1

Haastateltava 1 kertoi, että hän on paljon järjestyksenvalvojien ja vartijoiden kanssa tekemisissä häiriökohteissa eri tehtävien yhteydessä. Varsinkin järjestyksenvalvojien kanssa hän kertoi olevansa usein tekemisissä, esimerkiksi keikoilla Helsingin yöelämässä; ravintoloissa, baareissa jne. Haastateltava 1 mainitsi, että lupavalvontaa tehdään häiriötehtävien yhteydessä, eli tarkistetaan myös järjestyksenvalvojien henkilöllisyydet JV-kortista. Jos joku räikeä rikos olisi tapahtunut järjestyksenvalvojan toimesta, niin poliisimies ensin konsultoi päivystävää komisariota, ja tämän jälkeen voidaan ottaa JV-kortin poliisin haltuun. Tämän jälkeen asiassa kirjattaisiin rikosilmoitus ja lupakortti lähetettäisiin lupapuolelle ja asia siirtyisi lupavalvonnan ja rikostutinnan käsittelyyn.

Haastateltava 1 kertoi, että on hyvin kohde- ja tehtäväriippuvaista, minkälainen työnkuva järjestyksenvalvojilla ja vartijoilla tietyssä kohteessa on. Joissain kohteissa järjestyksenvalvojat ja vartijat joutuvat koko ajan aktiivisesti kohtaamaan ihmisiä sekä myös sen myötä kohtaavat enemmän haastavia vuorovaikutustilanteita. Näissä kohteissa pärjää ja myös yleensä työskentelee

pitempään sellaiset henkilöt, joilla on paremmat valmiudet tehdä sellaista työtä, jossa kohtaa paljon ihmisiä sekä myös hankalia tilanteita. Yleensä epäammattimaiset henkilöt eivät kestä sellaisia työympäristöjä kovin pitkään.

Haastateltava 1 kertoi, että Helsingin yökerhot ovat erittäin haastava toimintaympäristö järjestyksenvalvonnan näkökulmasta. Yökerhot ovat niitä paikkoja, joihin ihmiset tulevat illan päätteeksi päihtymään. Yökerhoissa on myös enemmän ihmisiä ja tungosta sekä myös erimielisyyksiä ja konfliktitilanteita kuin pienemmissä baareissa.

Haastateltava 1 mainitsee, että joissain yökerhoissa on erittäin ammattitaitoiset järjestyksenvalvojat, joilla on hyvä pelisilmä, kun taas joissain yökerhoissa työskentelee järjestyksenvalvoja, jotka eivät ole sopivia siihen ympäristöön työskentelemään. Joissain yökerhoissa näitä henkilöitä on sekaisin; osa toimii oikein ja osa ei. Haastateltava 1 on usein törmännyt siihen tilanteeseen, että järjestyksenvalvoja on liikaa hiiltynyt asiakkaan provosoivasta käytöksestä ja lähtenyt tähän mukaan. Se on erittäin ongelmallista järjestyksenvalvojan oman oikeusturvan kannalta, jos lähtee mukaan provosoimaan tilannetta. Eli tietynlainen toisen toimimisen mahdollisuus puuttuu joiltain järjestyksenvalvojina toimivilta henkilöiltä.

Haastateltava 1 kertoo kysyttäessä keinoista valvoa yksityistä turvallisuusalaa kentällä, että hän korostaa henkilöllisyyden selvittämistä aina keikkapaikoilla. Poliisia hyödyttää poliisiasiantietojärjestelmiin tehdyt kirjaukset ja poliisin tiedustelutieto, joita voidaan käyttää hyväksi valvonnassa.

Haastateltava 1 haluaa korostaa, että pääasiassa järjestyksenvalvojat ja vartijat ovat asiallisia. Hän otti puheeksi julkisessa keskustelussa olleet syytökset ja väitteet siitä, että järjestyksenvalvojat pahoinpitelevät ihmisiä. Hänen mielestään valtaosa näistä syytöksistä on perättömiä. Koulutus on lyhyt ja varsinaista soveltuvuuden arviointia ei ole, niin tämä näkyy välillä siinä, että tilanteita ei ole luettu lievimmän haitan tai suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Hän korostaa puhumisen tärkeyttä ja sitä, että vaikka olisi oikeus tehdä jotakin, niin onko se tarpeellista ja voisiko kuitenkin tilanteissa käyttää vähän enemmän aikaa, jos tilanteen kuitenkin saisi ratkottua puhumalla eikä esimerkiksi voimakeinoja käyttämällä.

Kysyttäessä, mitä poliisi voisi tehdä eri tavalla, jotta näitä rikoksia voitaisiin estää, haastateltava 1 sanoo, että olisi hyvä, jos useampi poliisi pitäisi näiden järjestyksenvalvojen ja vartijoiden kanssa sellaisen parin minuutin ”debriefing”-keskustelun tilanteiden jälkeen, jos jotakin epäkohtia huomataan. Eli parin minuutin palautekeskustelu hyvässä hengessä. Välillä voi olla myös tarpeen keskustella heidän esimiehensä kanssa yleisistä toimintamalleista ja periaatteista.

5.2.2 Haastateltava 2

Haastateltavalla 2:lla on hyvät kontaktit yksityiseen turvallisuusalaan ja hän myös korosti, että yhteistyö esimerkiksi turvallisuuspäälliköiden kanssa on Helsingissä erittäin hyvällä tasolla. Tieto kulkee molempiin suuntiin.

Haastateltava 2 kertoo, että Helsingin poliisilaitoksella on hyvät resurssit valvoa yksityistä turvallisuusalaa, mutta valtakunnallisesti kaikilla poliisilaitoksilla ei ole sama tilanne. Tällöin ei voida olettaa myöskään, että valvontatoimenpiteitä pystyttäisiin joka puolella tekemään yhtä paljon. Helsingissä on myös erilaisia valvontakohteita valtakunnallisesti eniten.

Hän kertoo, että yleisellä tasolla katsottuna yksityisen turvallisuusalan omavalvonta toimii hyvin ja yritykset ovat tarkkoja maineestaan sen suhteen.

Kysyttäessä, että mitkä ovat haastateltavan 2 näkökulman mukaan yleisimpiä väärinkäytöksiä/rikkoksia, joiden perusteella lupia on peruutettu, hän vastaa, että väkivaltarikokset sekä työtehtävissä tapahtuneet pahoinpitelyt ovat olleet tavanomaisimpia. Haastateltava 2 korostaakin myös valvonta- ja hälytystoiminnassa työskentelevien kenttäpoliisien tekemiä havaintoja. Hänen mukaansa kentältä saadaan hyviä vihjeitä siitä, mihin valvontatoimia kannattaisi kohdentaa ja välillä yhden kenttämiehen aavistus voi johtaa merkittäviinkin löydöksiin. Eli hän toivookin, että kentältä tietoa tulee matalalla kynnyksellä myös heidän suuntaansa.

Tietoa henkilön toiminnasta voidaan saada myös poliisin sisällä toisesta yksiköstä, jolloin tarkasteluun on voinut alkuun nousta ihan eri seikka, mikä sitten myöhemmin vaikuttaa myös henkilön lupaan työskennellä vartijana tai järjestyksenvalvojana, kuten ajokorttipuolelta tullut tieto huumeratista. Tällöin voidaan katsoa, että henkilöllä on päihteidenkäytön kanssa ongelmia ja pitää arvioida henkilön soveltuvuutta siihen, että voiko henkilö työskennellä enää kyseisissä tehtävissä.

Haastateltava 2 kertoo, että kaikki epäillyt väärinkäytökset eivät automaattisesti johda luvan ottamiseen henkilöltä pois vaan poliisilla on aikaa 14 päivää tehdä päätös suuntaan tai toiseen. On toki tilanteita, joissa lupa lähtee automaattisesti heti pois, esimerkiksi vakavaan väkivaltarikokseen syyllistyminen. Haastateltava 2 korostaa, että poliisin on oltava inhimillinen tehdessään harkintaa lupien peruuttamisessa, on kuitenkin kyse henkilön elinkeinosta. Jokainen tapaus on omanlaisensa ja jokaisen tapauksen takana on toinen ihminen.

Kysyttäessä mitkä ovat suurimmat haasteet väärinkäytösten/rikosten valvomisessa hän mainitsee, että uudet alalle tulevat saattavat etsiä paikkaansa ja aletaan ottaa väärää mallia. Myös se, että jos järjestyksenvalvojana tai vartijana toimii henkilöitä, jotka eivät kunnolla osaa kumpakaan Suomen virallista kieltä, voi se aiheuttaa omat haasteensa. Kuitenkin koulutuskieli on suomi tai ruotsi ja Haastateltava 2 korostaa, että se on sitä ihan syystäkin. Henkilöiden, jotka puuttuvat muiden ihmisten perusoikeuksiin on osattava kertoa perusteet toiminnan kohteena olevalle henkilölle. Turvallisuusosalalle ei voida ottaa ketä vain ilman tuntemusta kulttuurista, kielestä tai kansallisesta lainsäädännöstä.

Haastateltava 2 mainitsee, että välillä on tullut tapauksia ilmi, joissa on selkeästi lupakokeissa autettu kielen osalta. Sellaisten henkilöiden luvat on peruutettu, jotka ovat näissä kokeissa autanneet sekä näiden ketkä ovat yrittäneet vilpillisesti saada luvan itselleen on heti evätty saamasta lupaa toimia vartijana/järjestyksenvalvojana.

Haastateltava 2 toimitti opinnäytetyön liitteenä (liite 2) olevat tiedot siitä, minkälaisia valvontatoimia he ovat tehneet viimeisen vuoden aikana. Näitä kaikkia toimenpiteitä voidaan pitää merkittävänä myös ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Poliisi on tehnyt lukuisia valvontaiskuja eri kohteisiin kuten yleisötapahtumiin, voimankäytön koulutustilaisuuksiin, kiinniottotiloihin, ravintoloihin ja kauppakeskuksiin. Näillä valvontaiskuilla on ollut erilaisia teemoja, joihin valvonnassa on kiinnitetty erityistä huomiota. Jos valvontaiskujen yhteydessä on havaittu puutteita, poliisi on aloittanut tietyissä tapauksissa lupatutkinnan, antanut huomautuksen tai sakon. Liitteeseen 2 on kuvattu Helsingin poliisin määräämät peruutukset, annetut huomautukset sekä väliaikaisten peruutusten määrä tietyllä ajanjaksolla.

Valvontaiskujen lisäksi lupa-asiantuntijat käyvät myös välillä luennoimassa virka-aikana yksityisille turvallisuusalan toimijoille.

5.2.3 Haastateltava 3

Haastateltava 3 kertoi, että Helsingin poliisilaitoksella yksityisen turvallisuusalan valvontaan on suhteellisen hyvät resurssit, mutta se on poikkeuksellista valtakunnan tasolla. Esimerkiksi reuna-alueilla Suomessa resurssit ovat niukat. Hän kuitenkin korostaa, että Helsingissä on määrällisesti myös kohteita ja toimintaa eniten, joita pitää valvoa.

Haastateltava 3 mainitsee haastattelussa, että väkivaltarikosten sekä työaikana tapahtuvien pahoinpitelyiden lisäksi myös huumausainerikokset välillä nostavat päätään, silloin tällöin esimerkiksi vartijalla tai järjestyksenvalvojalla on jonkin verran huumausaineiden käyttörikoksia, jolloin tehdään tapauskohtaista arviointia siitä, että perutaanko lupa vai ei. Haastateltava 3 mainitsee, että myös jonkun verran lupien peruuttamisen taustalla on ollut seksuaalirikoksia.

Haastateltava 3 kertoi, että lupien peruuttamisessa pitää käyttää myös suurta kokonaisharkintaa ja siinä on poliisilla iso vastuu, koska siinä lähdetään kuitenkin viemään henkilöltä ammattia eli toimeentulon lähde. Saattaa olla, että henkilöllä on asuntovelka, pari lasta ja muita asioita ja sitten siitä viedään sen ainut tulonlähde, niin pitää olla erittäin hyvät syyt peruuttamiselle. Hän korostaa, että kun kyseessä on jonkun elinkeino, niin kynnykselläkin pitää olla korkealla sen perumisessa. Silläkin on kuitenkin yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Kuitenkin jos henkilö syyllistyy tiettyihin rikosnimikkeisiin niin ne voivat automaattisesti olla poliisille merkki siitä, että henkilö ei ole soveltuva niihin työtehtäviin missä toimii. Henkilö saa kuitenkin myös lupaprosessissa lausua oman lausumansa ja kertoa olosuhteet jne.

Haastateltava 3 kokee, että he tekisivät yhä enemmän valvontatoimenpiteitä, jos vaan saisivat tehdä. Asian taustalla on kuitenkin kustannuskysymykset. He kuitenkin tekevät paljon toimenpiteitä jo nyt; jalkautumista oville, tapahtumavalvontaa, erilaisia valvontaiskuja sekä myös toimenpiteitä, jotka ovat salassa pidettävää tietoa.

5.3 Tulosten yhteenveto ja vertailu

Kaikki haastateltavat toivat esiin, että suurimmassa riskissä joutua voimankäyttötilanteisiin tai muihin epäselviin tilanteisiin ovat ravintoloiden ovilla työskentelevät järjestyksenvalvojat. Haastateltavat korostivat, että yökerhojen ovimiehet kohtaavat asiakkaita, jotka ovat usein päihtyneitä, vihaisia ja/tai riidanhaluisia – monilla ei siinä hetkessä ole mitään menetettävää. Tällaisissa tilanteissa konfliktit voivat helposti kärjistyä, erityisesti jos järjestyksenvalvoja provosoituu tai ei kykene noudattamaan lievimmän haitan periaatetta.

Haastatteluissa korostui myös se, että yksityisellä turvallisuusalalla uudet työntekijät eivät aina uskalla kyseenalaistaa vakiintuneita, mahdollisesti virheellisiä toimintamalleja. Usein he ottavat esimerkkiä pidempään alalla työskennelleiltä, mikä voi johtaa väärin käytäntöjen jatkumiseen. Lisäksi avun pyytämistä saatetaan arastella, ja sen sijaan pyritään ratkaisemaan tilanteet itsenäisesti. Tämä voi johtaa tilanteiden eskaloitumiseen, vaikka ne olisi voitu hoitaa pelkän neuvottelun ja puhumisen keinoin.

Haastateltavat 2 ja 3 toivat esiin, kuinka media tarttuu tietyissä tapauksissa "lööppihakuisesti" voimankäyttötilanteisiin, joissa järjestyksenvalvoja tai vartija on epäiltynä rikoksesta. Sen sijaan, jos tuomioistuimien myöhemmin katsoo, että voimankäyttö on ollut perusteltua ja antaa vapauttavan tuomion, siitä ei juurikaan uutisoida. Tämä johtuu heidän mukaansa siitä, ettei tällainen uutinen herätä yhtä voimakkaita tunteita tai mielenkiintoa yleisössä. Esimerkkinä he nostivat esiin Iso-

Omenan tapauksen, joka sai laajaa mediahuomiota vuoden 2023 alussa. Sen sijaan uutisia siitä, ettei asiassa lopulta ollut syytä epäillä rikosta, oli huomattavasti vähemmän.

Haastateltava 1 totesi, että suurin osa liiallisesta voimankäytöstä tehdyistä rikosilmoituksista on joko liioiteltuja tai täysin perättömiä. Haastateltava 2 oli samaa mieltä ja korosti, että valtaosa näistä ilmoituksista on niin sanottuja "kostoilmoituksia". Näissä tapauksissa henkilö kokee tulleensa kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti, mutta ei itse näe toimineensa tilanteessa väärin. Poliisin on kuitenkin otettava jokainen rikosilmoitus vastaan ja tutkittava ne, mikä tarkoittaa sitä, että myös perusteettomat ilmoitukset käsitellään normaalin prosessin mukaisesti.

Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa korostettiin, että yksityisen turvallisuusalan valvontaan tulisi kohdentaa resursseja valtakunnallisesti, jotta myös reuna-alueilla olisi riittävät valvontamahdollisuudet. Haastateltavat 2 ja 3 olivat tästä samaa mieltä ja toivat esiin, että esimerkiksi Helsingin poliisilaitoksella sekä mahdollisesti Sisä-Suomen alueella valvontaan on resursseja, mutta reuna-alueilla tilanne on huomattavasti heikompi. Tämä voi johtaa siihen, että valvonta jää paikoin puutteelliseksi.

Kirjallisuuskatsauksessa todettiin, että tieto ei aina kulje niin nopeasti kuin toivoisi ja että lupaprosessit voivat viivästyä. Haastateltava 2 kuitenkin mainitsi, että Helsingissä tilanne on erittäin hyvä – poliisilla on vahvat yhteydet yksityiseen turvallisuusalaan, ja tieto liikkuu tehokkaasti molempiin suuntiin. Tilanne ei kuitenkaan ole yhtä sujuva kaikilla poliisilaitosten alueilla, mikä voi hidastaa valvontaa ja ennaltaehkäiseviä toimia.

6 Johtopäätökset

Jo ennen opinnäytetyön tekemistä tiesin, että yksityisen turvallisuusalan väärinkäytöksiä ei voida ennaltaehkäistä pelkästään poliisin keinoin. Aihe on laaja ja yhteiskunnallinen, ja siihen liittyy monia muitakin tahoja. Vaikka poliisilla on joitain keinoja puuttua väärinkäytöksiin, niiden valikoima on varsin rajallinen.

Poliisin rooli korostuu erityisesti tilanteissa, joissa rikos on jo tapahtunut. Esimerkiksi, jos henkilö on syyllistynyt aiemmin rikoksiin, hänet voidaan katsoa soveltumattomaksi alalle, eikä vartija- tai järjestyksenvalvojalupaa myönnetä. Lisäksi, jos työelämässä jo toimivan vartijan tai järjestyksenvalvojan kohdalla ilmenee epäilyttäviä piirteitä, poliisi voi tutkia asiaa ja harkita luvan peruuttamista. Poliisi voi myös ennaltaehkäistä väärinkäytöksiä jalkautumalla ja tekemällä valvontaiskuja, mutta resurssien rajallisuus tarkoittaa, ettei sitä voida toteuttaa yhtä tehokkaasti kaikkialla Suomessa.

Uskon, että poliisin toimenpiteet ovat vain yksi osa laajempaa kokonaisuutta väärinkäytösten ennaltaehkäisyssä. Sen lisäksi tarvitaan myös muiden toimijoiden panosta ja yhteistyötä sekä muita keinoja järjestyksenvalvojen ja vartijoiden koulutukseen.

Sisäministeriön työryhmän loppuraportissa (2023) mainittiin vasteaikojen lyhentämistä yhtenä keinona, mutta esimerkiksi Helsingissä vasteajat ovat jo tällä hetkellä niin lyhyet, että sillä tuskin saadaan haluttua vaikutusta. Ehkä pääkaupunkiseudun ulkopuolella tämäkin keino on varteenotettava ja voi olla jossakin yhteydessä tilanteiden eskaloitumiseen jos vartija/järjestyksenvalvoja on kauan kohdehenkilön kanssa yksinään odottelemassa poliisin saapumista.

6.1 Jatkotoimenpide-ehdotukset

Yksityisellä turvallisuusalalla ei tällä hetkellä arvioida työntekijöiden psyykkistä tasapainoisuutta, mikä on merkittävä puute. Mikäli vartioimisliikkeillä olisi käytössään soveltuvuuden arviointimenetelmiä, ne voisivat paremmin arvioida, sopiiko henkilö tiettyyn toimeksiantoon. Psykologisten testien käyttöönotto ja tulosten analysointi voisi auttaa myös poliisia muodostamaan kattavamman kuvan hakijan soveltuvuudesta ennen luvan myöntämistä. Tämä voisi ennaltaehkäistä tilanteita, joissa alalle päätyy henkilöitä, joilla on taipumusta väärinkäyttöihin tai joilla ei ole riittäviä valmiuksia toimia vaativissa tilanteissa.

Entistä parempi kommunikointi poliisin ja yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kanssa valtakunnallisesti on merkittävää. Myös kommunikointi poliisin sisällä on tärkeää, yksittäiset poliisipartioiden tekemät havainnot keikkapaikoilta voivat olla erittäin merkittäviä tutkinnan ja lupavalvonnan näkökulmasta.

Lisäksi poliisin resurssien parantaminen valtakunnallisesti yksityisen turvallisuusalan valvomiin on yksi avainasemassa olevista tekijöistä. Jalkautuminen, vinkkien tarkastaminen, vuoropuhelu yksityisen turvallisuusalan edustajien kanssa, kenttävalvonnan yhteydessä tehtävät tarkastukset jne.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Yksi olennainen vaihe tutkimusprosessissa on tuotetun tutkimuksen luotettavuuden arvioiminen. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta voidaan mitata erilaisten kriteerien kautta ja luotettavuutta voidaan arvioida läpi koko tutkimuksen. Eli esimerkiksi kertooko tutkimuksen tekijä tarkasti tutkimuksen eri vaiheista ja onko tutkittava aihe, käytetyt tiedonkeruumenetelmät, haastateltavat ja tutkimuksen sisältö ylipäätään uskottavia. Myös tutkijan itsekriittinen arviointi tutkimuksen onnistumisesta voi muodostaa lukijalle kuvan tutkimuksen luotettavuudesta. (Keränen & Sonninen 2010.)

Aiemmin mainittuina luottamuksen kriteereinä voidaan pitää Tuomen ja Sarasjärven (2011, 135–139) mukaan uskottavuutta (credibility), siirrettävyyttä (transferability), pysyvyyttä (dependability) sekä vahvistettavuutta (confirmability). Kyseisiä termejä on avattu taulukon avulla, joka löytyy liitteestä 3.

6.3 Toteutetun opinnäytetyön luotettavuuden arviointi

Opinnäytetyöni luotettavuuden varmistamiseksi olen valinnut huolellisesti käytettävät tutkimusmenetelmät. Aineistonkeruu on toteutettu systemaattisesti, ja olen dokumentoinut tutkimusprosessin tarkasti, jotta tulokset ovat helppolukuisia ja johdonmukaisia. Lisäksi olen hyödyntänyt luotettavia ja ajantasaisia lähteitä, joita olen arvioinut kriittisesti.

Objektiivisuuden säilyttämiseksi olen pyrkinyt analysoimaan aineistoa mahdollisimman puolueettomasti ja tuomaan esiin sekä tutkimukseni vahvuudet että mahdolliset rajoitteet. Luotettavuuden parantamiseksi olen yhdistänyt eri aineistolähteitä ja analyysimenetelmiä. Näiden keinojen avulla olen varmistanut, että tutkimukseni tulokset ovat perusteltuja sekä ne kestävät kriittistä tarkastelua.

Haastateltavien valinta on tehty huolellisesti, jotta heidän asiantuntemuksensa ja kokemuksensa tukevat tutkimuksen tavoitteita. Olen pyrkinyt haastateltavien valinnalla varmistamaan sen, että haastateltavat edustavat tutkimusaiheen kannalta relevanttia kohderyhmää. Lisäksi olen pyrkinyt varmistamaan monipuolisuuden ja kattavuuden, jotta tutkimustulokset heijastavat aihetta mahdollisimman objektiivisesti. Haastateltavat ovat saaneet mahdollisuuden kommentoida opinnäytetyötä ennen sen julkaisua varmistaakseni, että olen ymmärtänyt heidät oikein.

6.4 Reflektointi omasta oppimisesta

Opinnäytetyöprosessi on syventänyt ymmärrystäni yksityisen turvallisuusalan valvonnasta ja poliisin roolista siinä. Opinnäytetyön työstämisen aikana olen kehittänyt taitojani erityisesti tiedonhankinnassa, kriittisessä ajattelussa sekä haastattelujen analysoinnissa. Teemahaastatteluiden toteuttaminen ja niiden pohjalta johtopäätösten tekeminen on ollut keskeinen oppimiskokemus. Lisäksi prosessi on opettanut pitkäjänteisyyttä ja järjestelmällistä työskentelyä, sillä aiheen laajuus ja monimutkaisuus ovat edellyttäneet selkeää rajauskykyä ja analyyttistä otetta.

Opinnäytetyöstä olisi varmasti saanut kattavamman, jos olisin haastatellut myös Helsingin poliisilaitoksen ulkopuolelta poliiseja, esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoulun yksityisen turvallisuusalan voimankäytökoulutuksesta vastaavaa poliisimiestä, Poliisihallituksen edustajaa jne. Halusin kuitenkin rajata tutkimustani siten, että haastattelen ainoastaan Helsingin poliisilaitoksen poliiseja, jotta kokonaisuus pysyy jotenkin paremmin hallittavampana.

Uskon, että siitä oli paljon hyötyä, että olen aiemmin tehnyt jo yhden opinnäytteen. Minulla ei mennyt niin paljoa aikaa tällä kertaa eri tutkimusmenetelmien sisäistämiseen vaan pystyin enemmän keskittyä varsinaiseen tutkittavana olevaan aiheeseen.

LÄHTEET

Abbadia, J. 2023. Mitä eroa on: Kvalitatiivinen vs. kvantitatiivinen tutkimus? Luettavissa: <https://mindthegraph.com/blog/fi/kvalitatiivinen-vs-kvantitatiivinen-tutkimus/>. Luettu 17.10.2024.

Hannila, P. & Kyngäs, P. 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Opinnäytetyö. Luettavissa: <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38214/stadia-1210852529-2.pdf?sequence=1&isallowed=y>. Luettu 17.10.2024.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011: Tutkimushaastattelu- Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Honkasilta, J. 2024. Tutkimustulokset ja niiden havainnollistaminen. Luettavissa: <https://tiedelukutaito.mooc.fi/part-4/1-tutkimusaineiston-kasittely>. Luettu 11.12.2024.

Hujanen, M. 2023. Syytteitä joka viikko: IS selvitti millaisista rikoksista järjestyksenvoimia on epäilty. Iltasanomien uutisartikkeli. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000009451888.html>. Luettu 24.10.2024.

Hämäläinen, V-P. 2021. Kuka valvoo valvoja? Ylen uutisartikkeli. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-11687561>. Luettu 26.02.2025.

Keränen, L. & Sonninen, N. 2010. Nuoren miehen kokemuksia Porukassa kuntoon-hankkeen ryhmän hyödyllisyydestä ja merkityksestä. Opinnäytetyö. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17346/Keranen%20Laura_%20Sonninen%20Neea.pdf?sequence=1. Luettu 17.10.2024.

Kunnela, A. 2023. Kirjallisuuskatsaukset. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisu. Luettavissa: <https://help.jamk.fi/opinnaytetyon-ohjaus/fi/kirjallisuuskatsaukset/>. Luettu 29.11.2024.

Kylmä, J. & Palonen, M. 2022. Avoin haastattelu ja teemahaastattelu aineistonkeruumenetelminä laadullisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Hoitotiede-julkaisu. Luettavissa: <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128992/78035>. Luettu 29.11.2024.

Lakitoimisto KPF. 2018. Milloin järjestyksenvoimia voidaan tuomita virkarikoksesta? Luettavissa: <https://www.kpflaki.com/post/milloin-j%C3%A4rjestyksenvoimia-voidaan-tuomita-virkarikoksesta>. Luettu 6.5.2025.

Paasonen, J. 2014. Yksityisen turvallisuusalan sääntelyn toimivuus- empiirisiä oikeustutkimuksia yksityisestä turvallisuusalasta. Yliopistollinen väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. Helsinki: Suomen turvallisuusosaaminen Oy.

Poliisi 2024: Turvallisuusalan elinkeinolupa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/turvallisuusalan-elinkeinolupa>. Luettu 5.9.2024.

Rantasalo, T. 2024. Oikeus hylkäsi kaikkien vartijoiden syytteet. Helsingin Sanomien uutisartikkeli. Luettavissa: <https://www.hs.fi/pkseutu/art-2000010474199.html>. Luettu 24.10.2024.

Rikander, H. & Tolvanen, M. 2023: Vierashuoneessa OTT, poliisioikeuden dosentti Henri Rikander ja OTT, professori Matti Tolvanen: Turvallisuuspalvelutoimintaa harjoittavan yhtiön vastuu sen toiminnan yhteydessä tapahtuvista rikoksista. Luettavissa: <https://www.edilex.fi/uutiset/81314>. Luettu 1.3.2024.

Ruonakoski, E. 2024. Tuomio vartijoiden suuressa väkivaltavyyhdyssä: Osa Avarnin järjestyksenvalvojista tuomittiin, osan syytteet kaatuivat. Mtv:n uutisartikkeli. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/tuomio-vartijoiden-suuressa-vakivaltavyyhdyssa-osa-avarnin-jarjestyksenvalvojista-tuomittiin-osan-syytteet-kaatuivat/8869760#gs.h4kh9x>. Luettu 24.10.2024.

Sisäministeriö 2023: Vartijoiden ja järjestyksenvalvojien käyttö on lisääntynyt. Tiedote. Luettavissa: <https://intermin.fi/poliisiasiat/vartiointi-ja-jarjestyksenvalvonta>. Luettu 5.9.2024.

Sisäministeriö 2023: Yksityisen turvallisuusalan koulutusta, ohjausta ja valvontaa selvittäneen työryhmän loppuraportti. Sisäministeriön julkaisuja 2023:29. Helsinki. Luettavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165166/SM_2023_29.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Luettu 1.3.2024.

Sultan, V. 2019. Ammatilliset väärinkäytökset ja niihin johtavat syyt. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/261992/Sultan_Vera.pdf?sequence=2. Luettu 5.9.2024.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2011. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Luettu 27.12.2024.

Viikki, I. 2023: Järjestyksenvalvojien ja vartijoiden voimankäyttö ja sen rajat pahoinpitelytuomioiden perusteella. Turun yliopisto. Pro gradu- tutkielma. Luettavissa: https://www.utu-pub.fi/bitstream/handle/10024/174571/Viikki_Ira_opinnayte.pdf?sequence=1 . Luettu 1.3.2024.

LIITTEET

Liite 1: Teemahaastatteluiden aiherunko

Käytetty teemoittelu puolistrukturoiduissa haastatteluissa

Taustatiedot

- Virka-asema ja työtehtävä
- Liittymäpinta tutkittavana olevaan aiheeseen

Kokemukset ja havainnot

- Kokemukset yksityisen turvallisuusalan toiminnasta yleisesti
- Yleisimmät väärinkäytökset/rikkokset
- Omissa työtehtävissä mahdollisesti vastaan tulleet väärinkäytökset/rikkokset
- Prosessi, joka lähtee liikkeelle, jos epäilyksenä rikos

Haasteet ja ratkaisuehdotukset

- Toimenpiteet, joilla poliisi voisi ennalta estää järjestyksenvalvojen/vartijoiden työajallaan tekemiä rikoksia
- Poliisin valvontakeinot (kenttä/lupa)
- Asiat, joita voitaisiin tehdä poliisissa eri tavalla järjestyksenvalvojen/vartijoiden tekemien rikosten estämiseksi
- Yksityisen turvallisuusalan valvonnan kehittyminen tulevaisuudessa poliisin keinoin

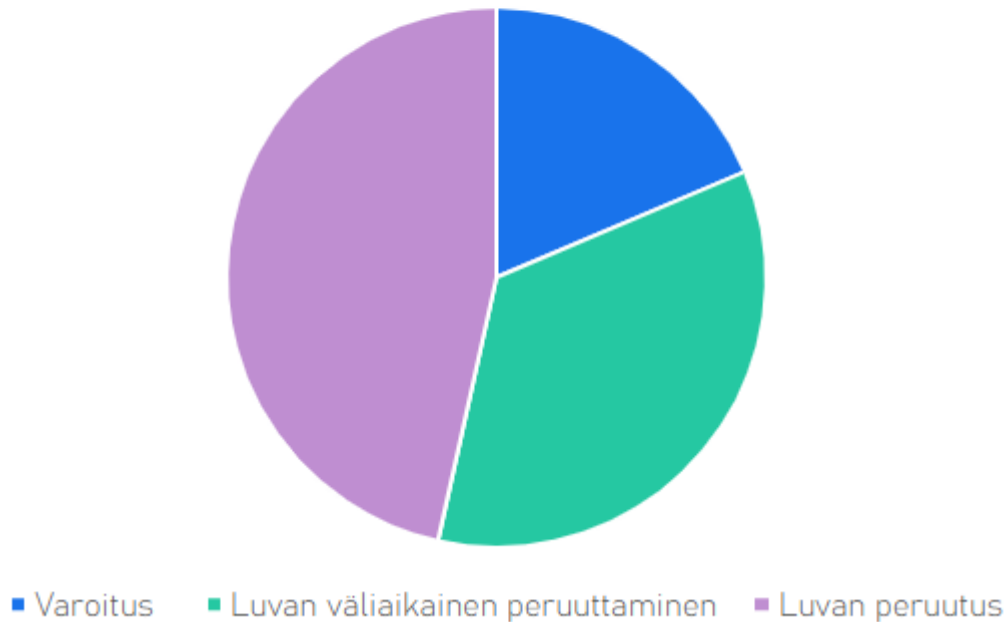
Liite 2: Helsingin poliisilaitoksen lupapuolen tekemät valvontatoimenpiteet koskien yksityistä turvallisuusalaa vuonna 2024

Yllä oleva taulukko kuvastaa Helsingin poliisilaitoksen lupapuolen tekemien valvontaiskujen myötä tehtyjä toimenpiteitä suhteessa toisiinsa. Taulukkoon on kuvattu ainoastaan toimenpiteet, jotka koskevat nimenomaan järjestyksenvalvoja ja vartijoita, muita lukuja yksityiseltä turvallisuusosalta ei ollut tarpeen tähän ottaa huomioon.

Taulukosta voidaan lukea, että määrällisesti käytetyin toimenpide valvontaiskujen osalta vuonna 2024 on ollut annettu huomautus.

Turva -alan valvontatoimenpiteet yleisesti vuonna 2024 (vartija - ja järjestyksenvalvojaluvat)

Yllä oleva kaavio kuvastaa vuonna 2024 (19.12.2024) mennessä tehtyjä toimenpiteitä kohdistuen vartijoiden ja järjestyksenvalvojen lupiin.

Eniten käytetty toimenpide on ollut luvan peruutus, toiseksi käytetyin väliaikainen peruuttaminen ja viimeisenä varoituksen antaminen.

Liite 3: Luotettavuuskriteerit

Taulukko 1: Luotettavuuden kriteerit (Tuomi ja Sarasjärvi 2011, 135-139)

LUOTETTAVUUSKRITEERIT	Käsitteen avaus
Uskottavuus	Saatujen tulosten totuudenmukaisuus. Uskottavuutta voidaan lisätä esimerkiksi käyttämällä triangulaatiota.
Siirrettävyys	Saatujen tutkimustulosten sovellettavuus muihin konteksteihin. Siirrettävyyttä voidaan edistää tarkalla ja riittävällä aineiston kuvauksella, jolloin lukija voi itse arvioida tulosten soveltuvuutta konteksti huomioiden.
Pysyvyys	Pysyvyydellä tarkoitetaan tutkimuksen toistettavuutta sekä johdonmukaisuutta. Tutkimusprosessi on dokumentoitu sekä kuvailtu huolellisesti, jolloin muut tutkijat voivat ymmärtää miten saatuihin tuloksiin on päädytty.
Vahvistettavuus	Vahvistettavuudella tarkoitetaan tutkijan subjektiivisuuden hallintaa sekä toteutettavana olevan tutkimuksen objektiivisuutta. Tutkimustulokset perustuvat aineistoon eikä tutkijan omiin ennakkoasenteisiin. Vahvistettavuutta saadaan läpinäkyvällä dokumentoinnilla sekä tutkijan kriittisellä reflektiolla läpi prosessin.